ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΤΟΥ κ. Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΟΙ ΣΤΕΡΙΑΝΟΙ ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ἡ δράσις τῶν Ἑλλήνων πειρατῶν πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως. Πολεμισταὶ στὸ βουνὸ καὶ στὸ πέλαγος. Ἡ ἐπιδρομές των. Τὸ κούρσεμα τῶν γυναικῶν. Πῶς ἀποχτοῦσαν συζύγους οἱ Ἕλληνες κουρσάροι. Ἡ ἁρπαγὴ τῶν παρθένων τῆς Σκύρου ἀπὸ Ψαριανοὺς πειρατάς. Ἕνα χιώτικο τραγουδάκι. Ὁ Νικο—Τσέλιος, ὁ Νικηταρᾶς κι' ὁ Κατσώνης, κτλ.

ΡΚΕΤΑ χρόνια πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 21, οἱ ἁρματολοὶ καὶ οἱ κλέφτες τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν βουνῶν τῶν Χασιῶν δὲν πολεμοῦσαν μονάχα στὴν στεριά, ἐναντίον τῶν Τούρκων. Μὲ τὴν ἴδια εὐκολία καὶ τὴν ἴδια παλληκαριὰ πολεμοῦσαν καὶ στὴ θάλασσα, ἔχοντας δικά τους καράβια ἢ «μεσιακάς» μὲ τοὺς νησιῶτες καὶ κυρίως μὲ τοὺς πειρατάς.

Τὸ κούρσεμα ἐθεωρεῖτο αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ τίμια ἐπαγγέλματα καὶ δὲν τὸ ἔξασκοῦσαν λιγώτερο ἀπὸ τοὺς θαλασσινούς, οἱ ὀρεινοὶ πολεμισταί, οἱ ἄνθρωποι τῆς γκλίτσας καὶ τοῦ θυμαριοῦ.

Δυστυχῶς ὅμως οἱ πειραταὶ αὐτοὶ δὲν ἐπετίθεντο μόνον κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων. Μὲ τὴν ἴδια εὐκολία ὁρμοῦσαν κι' ἔγδυναν καὶ τὰ καράβια τῶν χριστιανῶν ἢ ἀπεβιβάζοντο στὴν ξηρὰ καὶ λεηλατοῦσαν τὰ παράλια χωριά. Ἅρπαζαν ἀπὸ τὰ σπίτια τὸ νοικοκυριό τους, ἔκαναν ἐφόδους στὰ μαντριὰ καὶ στὰ βουκολιά, ἔπαιρναν τὰ γιδοπρόβατα καὶ τὰ βώδια, παραμόνευαν καὶ ἅρπαζαν τὶς γυναῖκες, κυρίως τὶς γυναῖκες!...

Μιὰ μέρα εἶχε ἀγκυροβολήσει στὴ Σκῦρο, στὸν ὅρμο «Τρεῖς Μποῦκες», ἕνα Ὑδραΐκο καράβι, στὸ ὁποῖο ἐπέβαιναν ἑβδομήντα πραγματευτάδες Ὑδραῖοι καὶ Μωραΐτες.

Οἱ ληστοπειραταὶ τοῦ Ὀλύμπου, εἶχαν τὸν καιρὸ αὐτὸ ὁρμητήριά τους τὰς βορείους Σποράδας, Σκίαθο, Σκόπελο, Σκῦρο, Λιαδρόμια. Ἕνας λοιπὸν ἀπ' αὐτούς, ὁ καπετὰν Σταμούλης, ἐπετέθη μὲ τὰ παλληκάρια του κατὰ τοῦ Ὑδραΐκου καραβιοῦ, ἐλήστεψε τοὺς πραγματευτάδες καὶ ἐπόψησε τὶς πραγμάτειες τους στοὺς Τζορμπατζῆδες τοῦ νησιοῦ...

* * *

Εἴπαμε παραπάνω πὼς οἱ βοιωτήσιοι κουρσάροι ἅρπαζαν καὶ γυναῖκες.

Τὸ κούρσεμα τῶν γυναικῶν ἦταν τὴν ἐποχὴ αὐτὴ στὴν ἡμερησία διάταξι. Οἱ πειραταὶ δὲν ἔπαιρναν τὶς γυναῖκες μὲ προξενιὰ ἢ μὲ αἴσθημα. Τὶς ἔκλεβαν καὶ τὶς ἔκαναν ἔτσι «στεφάνι τους».

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Πάρι ποὺ ἔκλεψε τὴν ὡραία Ἑλένη κατὰ πειρατικὸ τρόπο, ὥς τὴν ἐποχὴ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ποὺ οἱ πειραταὶ ἅρπαζαν τὶς νησιωτοποῦλες καὶ τὶς ἔκαναν νομίμους συζύγους των, ἡ ἀντιλήψεις περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ἁρπαγῆς τῶν γυναικῶν δὲν εἶχαν ἀλλάξει καὶ πολύ.

Πρὶν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάστασι, ἕνα Ψαριανὸ μύστικο (μικρὸ καράβι), εἶχε κάνει στὸ ἀπέναντι τῆς Σκύρου νησί, τὴν Σκῦρο, μιὰ ἐπίθεσι ξαφνική.

Καμμιὰ τριανταριὰ κορίτσια ἔτυλεναν τὴν ὥρα αὐτὴ στὴν παραλία. Οἱ Ψαριανοὶ ἅρπαξαν τὰ κορίτσια, τὰ κουβάλησαν στὸ καράβι τους, τὰ πῆγαν στὰ Ψαρὰ καὶ τὰ παντρεύτηκαν! Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἡ Ψαριανὲς γυναῖκες πῆραν τὴν ἐνδυμασίαν τῶν Σκυριανῶν γυναικῶν.

* * *

Σπουδαῖο κέντρο πειρατείας ἦταν καὶ ἡ Μύκονος στὶς Κυκλάδες. Ἐκεῖ οἱ πειραταὶ τοῦ νοτίου Αἰγαίου πήγαιναν τὶς γυναῖκες ποὺ ἅρπαζαν καὶ τὶς ἐγκαθιστοῦσαν οἰκογενειακῶς. Γι' αὐτὸ κι' ἡ γυναῖκες τῆς Μυκόνου εἶχαν τὴν φήμη ἠρωΐδων, ποὺ δὲν τὴν εἶχαν ἡ γυναῖκες τῶν ἄλλων νησιῶν.

Τοὺς Ψαριανοὺς ναυτικοὺς ποὺ μετεβάλλοντο τακτικὰ σὲ πειρατὰς καὶ μάλιστα σὲ πειρατὰς γυναικῶν, δὲν ἐχώνευαν ἰδίως οἱ εἰρηνικοὶ γείτονές των Χιῶτες. Ἡ γυναῖκες μάλιστα τῆς Χίου εἶχαν κάνει καὶ τὸ ἑξῆς τραγουδάκι, τὸ ὁποῖο τραγουδιόταν στὴ Χίο, πολὺν καιρό, πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι:

Ψαριανοὶ παντίδοι, κλέφτες καὶ σκυλιὰ
Χιώτικα καΐκια, δὲν πιάνετε πειά!...

Ἀλλὰ οἱ Ψαριανοὶ «παντίδοι» (πειραταὶ ἢ κακοποιοί), ἐξακολουθοῦσαν, παρὰ τὸ τραγοῦδι, νὰ κουρσεύουν.

Εἶνε μάλιστα ἀξία ἰδιαιτέρας σημειώσεως ἡ συμμαχία τὴν ὁποίαν ἔκαναν οἱ Ψαριανοί, πολλὲς φορές, μὲ τοὺς κλέφτες τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Χασίων πρὸς κοινὴν σύμπραξιν. Οἱ Ψαριανοὶ ἔπαιρναν στὰ καράβια τους τὰ στεριανὰ αὐτὰ παλληκάρια, τὰ ὁποῖα στὰ ρισάλτα («ἐφόδους»), ὅταν ἡ ναυμαχία μεταβάλοταν σὲ πεζομαχία, ἔκαναν ἀληθινὰ θαύματα.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς στεριανοὺς αὐτοὺς πειρατὰς ἦταν κι' ὁ καπετὰν Σταμούλης, ὁ ἴδιος ποὺ εἶχε στὰ 1813 ληστέψει τὸ Ὑδραΐκο καράβι στὴ Σκῦρο.

Καὶ πρὶν ὅμως ἀπὸ τὸ 1813, λίγα χρόνια μετὰ τὸ 1770, ὅταν ἔγινε ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ὀρλόφ, οἱ Ψαριανοὶ εἶχαν ληστέψει στὸ ἴδιο λιμάνι «Τρεῖς Μποῦκες» τῆς Σκύρου κι' ἕνα Γαλλικὸ πολεμικὸ ποὺ πήγαινε γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολι. Τόσο μεγάλο ἦταν τὸ θάρρος τους.

* * *

Τὸ 1817 ἡ Τουρκία εἶχε καταβάλει ἐξαιρετικὲς προσπάθειες γιὰ νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸ Αἰγαῖο ἀπὸ τοὺς θαλασσοστεριανοὺς αὐτοὺς καταδρομεῖς, καὶ εἶχε κινητοποιήσει ἕνα μεγάλο μέρος τῆς ἁρμάδας.

Στὴ Σκῦρο εἶχαν συγκεντρωθεῖ, καθὼς ἀναφέρει ἡ τοπικὴ παράδοσι, περὶ τοὺς ἑφτακόσιους στεριανοὺς κουρσάρους. Ἀλβανοί, Θεσσαλοί, Ἠπειρῶται, παιδιὰ ὅλοι τῶν βουνῶν, ποὺ μετήρχοντο τὴν ληστοπειρατεία ὡς βιοποριστικὸ ἐπάγγελμα. Ἀρχηγός τους ἦταν ὁ Νικόλας Τσέλιος, περίφημος γιὰ τὴν στρατηγική του. Σὲ μιὰ μάχη ἡ ὁποία ἔγινε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Τουρκαλβανικῶν ἀτοβατικῶν ἀγημάτων τῆς ἁρμάδας, ποὺ ἦσαν ὑπερδιπλάσια σὲ ἀριθμό, ἐξοντώθηκαν οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς στεριανοὺς αὐτοὺς πειρατάς. Πολὺ λίγοι κατώρθωσαν νὰ γλυτώσουν καὶ νὰ καταφύγουν στὴν Χαλκιδικὴ μὲ τὰ καράβια τους.

Στὴ Σκῦρο πέθανε καὶ ὁ περίφημος ἁρματωλὸς τοῦ Ὀλύμπου Νικοτσάρας, ποὺ δὲν μετήρχετο ὀλιγώτερο τὸν πειρατή, κάνοντας ἄγριες κατὰ τῶν Τούρκων ἐπιδρομές, συνδυασμένες μὲ τὴν ἐνέργεια τῶν θαλασσινῶν κουρσάρων.

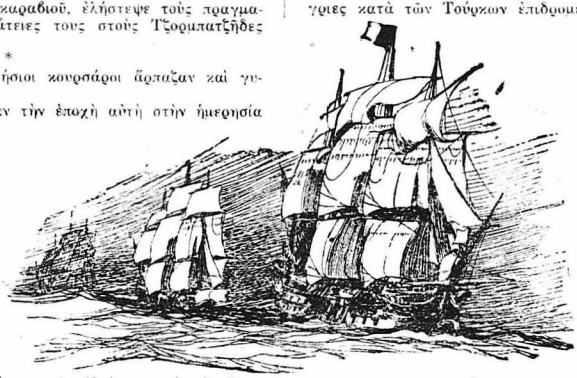

Ἕνας ἀπὸ τοὺς στεριανοὺς πειρατὰς ἢ κουρσάρους, ὁ πιὸ ἔνδοξος ὅλων, ἦταν, ὡς γνωστόν, καὶ ὁ Λάμπρος Κατσώνης, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς στεριᾶς—τῆς Λειβαδιᾶς—ἀγωνιστὴς τῆς στεριᾶς γενναῖος ἀλλὰ καὶ θαλασσομάχος ἀτρόμητος.

Ὁ Λάμπρος Κατσώνης ἀποτελεῖ τὸ ὡραιότερον δεῖγμα στεριανοῦ θαλασσινοῦ καὶ μποροῦμε, μελετῶντες τὴ δράσι του, νὰ βγάλουμε ὄχι λίγα συμπεράσματα περὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο πρὸ τοῦ 1821, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἐθνικό μας ἀγῶνα, ἔδρων τὰ ἀτρόμητα αὐτὰ παλληκάρια τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Χασίων, ποὺ δὲν ἤξεραν νὰ καταχτοῦν ὀλιγώτερο τὴν θάλασσα ἀτ' ὅσο εἶχαν κατακτήσει τὴ στεριά...

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΟΣ

Κάποιος ἱεροκῆρυξ εἶχε ἀποστηθίσει ἕνα λόγο καὶ τὸν ἀπήγγελλε γυρίζοντας ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό. Ὁ λόγος αὐτὸς ἄρεσε τόσο πολὺ στοὺς κατοίκους ἑνὸς χωριοῦ, ὥστε ὁ πρόεδρος παρακάλεσε ἐκ μέρους ὅλων τὸν ἱεροκήρυκα νὰ καθήσῃ γιὰ νὰ κηρύξῃ καὶ τὴν ἄλλη μέρα.

Ἐκεῖνος, ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ κάνῃ ἀλλοιῶς, τοὺς ὑποσχέθηκε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμία τους. Ἀλλὰ μολονότι ὅλη τὴ νύχτα δὲν ἔκλεισε μάτι, στάθηκε ἀδύνατο νὰ ἑτοιμάσῃ ἄλλο λόγο.

Ἐπὶ τέλους, ὅταν ξημέρωσε, πῆγε χαρούμενος στὴν ἐκκλησιὰ καὶ ἀφοῦ ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα, εἶπε στοὺς παρισταμένους πιστούς:

—Ἔμαθα ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σᾶς μὲ κατηγόρησαν ὅτι χθὲς παρεμπήνεσα μερικὰ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ὑπέπεσα σὲ σφάλματα. Γιὰ νὰ τοὺς δείξω λοιπὸν ὅτι δὲν ἔχουν δίκηο καὶ γιὰ νὰ σᾶς πείσω πόσο ὀρθὲς ἦσαν ἡ γνῶμες μου, θὰ ἐπαναλάβω σήμερα ὅλη τὴ χθεσινὴ ὁμιλία μου!

Καὶ τὴν ἐπανέλαβε ὁ ἀθεόφοβος!